

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม
อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
People's Participation in the Three-Year Development Plan Formulation of
Raisom Subdistrict Administrative Organization,
Muang District, Phetchaburi Province

สนิ คำคง*
Sani Kumkong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในตำบลไร่ส้ม และตำบลเวียงคอย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจความเที่ยงตรงและมีค่าความเชื่อมั่น 0.976 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ทุกด้าน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, แผนพัฒนาสามปี

* พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This research aimed to study 1) Level of people's participation in the three-year development plan of Raisom Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phetchaburi Province, and 2) Factors affecting people's participation in relationship with people's participation in the three-year development plan of Raisom Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phetchaburi Province. The Samples were 140 informants from representative household in Raisom Sub-District and Wieng Khoi Sub-District, Muang District, Phetchaburi Province. The instrument used in this research was a questionnaire with the reliability of 0.976. Descriptive Statistics were percentage, mean, S.D. Inferential Statistics were multiple regression analysis.

Research found that; 1) People's participation in the three-year development plan of Raisom Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phetchaburi Province were at medium level in overall and were at high level such as participation in receiving benefits and were at medium level such as participation in implementation, participation in decision Making and participation in evaluation. and 2) Factors affecting people's participation were in cause relationships with people's participation in the three-year development plan of Raisom Sub-District Administrative Organization, Mueng District, Phetchaburi Province were statistically significant at the .001.

Keywords: Participation, people, Three-year Development

บทนำ

แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา กำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงานเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หากไม่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อย ๆ เมื่อมีปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นก็กำหนดแนวทางดำเนินการเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งนอกจากจะต้องแก้ไขปัญหาย่างซ้ำซ้อนและไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ยังอาจทำให้ปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้น จนเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแก้ไขได้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2537, หน้า 1-2) นอกจากนี้ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เพราะทุกคนในท้องถิ่นล้วนได้รับผลกระทบต่อการวางแผนทั้งทางตรงและทางอ้อม การให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะได้ข้อมูลมากขึ้น เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวางแผนพัฒนาที่จะสมบูรณ์ เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติประชาชนในท้องถิ่นจะมีความผูกพันกับแผนพัฒนานั้น ทำให้มีความเข้าใจและยอมรับแผนพัฒนาด้วยเช่นกัน (วุฒิสาร ตันไชย, 2547, หน้า 20-21)

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายทิศทางการพัฒนา โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งจัดให้มีเวทีการประชุมร่วม เพื่อจะได้รับการบ่งชี้ข้อเสนอแนะ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่พบว่าประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปีไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมีให้มีประสิทธิภาพและประชาชนได้รับประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะมี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจ (ไชย พรหมศรี, 2533, หน้า 77-81) 2) ความผูกพันต่อชุมชน (อรอนงค์ ธรรมกุล, 2539, หน้า 21) 3) ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล (ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2542, หน้า 130-132) 4) การสื่อสาร (Roger, 1969) และ 5) วิถีชีวิตของประชาชน (วุฒิสาร ตันไชย, 2545, หน้า 105-112)

และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แนวคิดของ Cohen & Uphoff. (1977, p. 6) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนตำบลไร่ส้มและตำบลเวียงคอย จำนวน 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 3,120 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ Samuel B. Green (1991) อ้างใน ญัฐพล ชันธไชย (2557, หน้า 17-31) จำนวน 140 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการความน่าจะเป็น (Probability Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของตัวแทนครัวเรือนในตำบลไร่ส้มและตำบลเวียงคอย จำนวน 12 หมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการพักอาศัย ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจ 2) ความผูกพันต่อชุมชน 3) ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล 4) การสื่อสาร และ 5) วิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาสามปีด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการดำเนินโครงการจากแผนพัฒนาสามปี ชุมชนมีการพัฒนาอันเนื่องมาจากโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาสามปี แผนพัฒนาสามปีตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ได้รับการส่งเสริมอาชีพพัฒนารายได้จากโครงการแผนพัฒนาสามปี

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร่วมดูแลบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำให้ เช่น ไฟฟ้า ถังขยะ ฯลฯ และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ร่วมในการสละทรัพยากร เช่น สละแรงงาน สละเงิน วัสดุอุปกรณ์และการให้คำแนะนำในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของ ร่วมประสานงานและให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาสามปี

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ร่วมกำหนดเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมอย่างชัดเจน ร่วมในการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ร่วมตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพัฒนาสามปี ร่วมในการตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนิน

โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาสามปี ร่วมประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาสามปี ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปี

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งพิจารณาทางด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความผูกพันต่อชุมชน ด้านผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการสื่อสาร และด้านวิถีชีวิตของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.2 ด้านความผูกพันต่อชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.3 ด้านผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.4 ด้านการสื่อสาร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในภาพรวม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.5 ด้านวิถีชีวิตของประชาชน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในภาพรวม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วิถีชีวิตของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นที่ควรนำอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อแก้ไขและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีญา มณีรัตน์ (2554, หน้า 10) ได้

กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาทกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ กับหน่วยงานท้องถิ่น ในลักษณะร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมปรับปรุงแก้ไข โดยสามารถใช้ศักยภาพของตนเองและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีพและต่อสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนและตามศักยภาพของชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชำนิ มะโร (2550, หน้า 82-85) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 – 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบล กำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผล

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความผูกพันต่อชุมชน ด้านผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการสื่อสาร และด้านวิถีชีวิตของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยจูงใจ สนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนพัฒนาสามปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Singh (1979 อ้างถึงใน ตะวัน ตระการฤกษ์, 2552, หน้า 43) สรุปผลวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ว่ามีปัจจัยมากที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ สุขภาพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน ระยะห่างของการตั้งบ้านเรือน ขนาดของครอบครัว มาตรฐานทางสังคมของประชาชน ระดับการศึกษา ระดับความเป็นอยู่ การครอบครองที่ดิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติและสัญชาติ พื้นเพทางครอบครัว ลำดับชั้นทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล การปรับตัวทางสังคม ความสนใจ ความเฉลียวฉลาด การอบรมพฤติกรรม ทศนคติ ข่าวสารและการติดต่อสื่อสาร ความเชื่อศาสนา ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อในตนเอง ความเชื่อและการแสดงออกทางพฤติกรรม ความพึงพอใจ การเป็นผู้นำ และการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล เข็มนาจิตร (2556, หน้า 169-171) วิจัยเรื่องปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ความสามัคคี ความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ความโปร่งใส การรับรู้ข่าวสาร ความผูกพัน ภาวะผู้นำ ความมั่นคง การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ค้นพบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจและนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะสำหรับยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ในช่องทางอื่น ๆ เช่น ระบบเครือข่ายเสียงตามสาย รถประชาสัมพันธ์แบบเคลื่อนที่ หอกระจายข่าวประจำชุมชน ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อช่วยให้ประชาชนรับรู้ รับทราบถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข หรือรับทราบการ

ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล นำมาสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี รวมถึงการลงพื้นที่พบปะประชาชนเพื่อรับทราบความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน ให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการพัฒนาท้องถิ่น

3. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดกลุ่มหรือเครือข่ายชุมชนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นเครือข่ายในการกระจายความรู้ สร้างความเข้าใจ รับทราบปัญหา หรือความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อนำไปสู่พัฒนาชุมชนให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

4. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมโดยวิทยากรจากภาครัฐในการให้ความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องของการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายกำหนด และการจัดให้มีการออกแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

2. ควรมีการต่อยอดศึกษาโดยเลือกทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทัศนคติของผู้นำชุมชน ทัศนคติของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ทัศนคติของนักการเมืองท้องถิ่น ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลทางงานวิจัยที่มีความหลากหลายมากขึ้น

3. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในพื้นที่ติดต่อกันและขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุกคน และเพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กมล เข็มนาจิตร์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. ศึกษานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ชำนาญ มะโร. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ จังหวัดสงขลา. ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ไชย พรหมศรี. (2533). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อเนื่องของสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบลอำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐพล ชันธไชย. (2557). บทวิจารณ์บทความ Green S.B. (1991). How many subjects does it take to do a regression? *Multivariate Behavioral Research*, 26, 499-510. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 15, 17-31.
- ตะวัน ตระการฤกษ์. (2552). การมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปริญญา มณีรัตน์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลแปะระ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสตูล. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2542). กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วุฒิสาร ตันไชย. (2545). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- _____. (2547). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เอ พี กราฟิก ดีไซน์และการพิมพ์.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. (2539). การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปรัชญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cohen, J. M. and Uphoff, (1977). *Rural development participation: concept and measures for project design, implementation and evaluation*. New York: Cornell University.
- Roger, C.R. (1969). *Freedom to learn*. Columbus: Charles E. Merrill Publishing Co.

